

1923-рэ ильэсым
гъэтхэпэм
кышцегъэжыагъэу
кыдэклы

Адыгэ

Мажь

Ю00
Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гухэлъышлукхэр зыдылгыгъых

Мы аужырэ ильэсхэм бжыхасэхэм, гъэтхасэхэм анэмыклэу, чыгхатэхэм, хэтэрыклхэм, цумпэ лъэпкэ зэфэшхьафхэм якъэгъэклын республикэм зыщырагъэушъомбгъу.

Къэралыгъо программэу «Агростартап» зыфилорэм ишлуагъэклэ Мыекьопэ районым чыгхатэхэм щызылгыгъэ Тлэшэу Аслъан мэкъумэщ хызмэтым зыфигъэзагъ. Къэлэ ныбжьыклар зыщылэжыэрэ хьасэм бэмышлэу тышылагъ, илофшлэн зэрэзыхицэрэр, гухэлъэу илэхэр кыт-филотагъэх.

— Ильэс кызэкълэпкылохэм экономистэу чыплэ зэфэшхьафхэм иоф

гъошлэу, — ело тигушылэгъу.

Ыпэкълэ экономистэу иоф зышлэщтыгъэ кълалэм кын кышчы-хуэгъап бизнес-планыр ыгъэхьа-зырынэу. Мыекьопэ район администрацием мэкъу-мэщымклэ иотдел, АР-м мэкъу-мэщымклэ и Министерствэ лэпылэгъу кы-зэрэфэхуэгъэхэмклэ лъэшэу зэрафэразэр кылуагъ. Тхылхэр зыпхырэклыхэм, иофшлэныр ригъэжыагъ, ежевикэр кызщигъэ-кышт хьасэр ыгъэхьазырыгъ, псы зэрэкликлэщтыр ыгъэуцугъ.

— Сомэ миллионрэ мин

ащыслагъ. Пандемием илэхъан мэкъу-мэщым зыфэгъэгъэзэнэу сегупшысэу езгъэжыагъ, ау ар зэрэмылэшхыр дэгъоу кызыгурылоштыгъ. Синыбджэгъухэм къэралыгъо лэпылэгъухэр зэрэщылэр кызысалом, сытырагъэгушлукхьагъ. Адыгеимклэ ащ фэдизэу бэу кышчамыгъэ-кылэр, псауныгъэмкли шлуагъэ зыпыль-кыхъасхыным сегупшысэщтыгъ. Пыщкыу-хьаблэ дэт хызмэтшлалэу «Сады Адыгеи» зыфилорэм сызэклом, ежевикэ къэзгъэклынэу тесыубытагъ. Ащ иоф дэпшлэнымклэ шапхэу пылхэр зэзгъэ-шлагъэх. Нэмыкълэ культурэхэм ялыты-гъэмэ, ар шлэхэу клодырэл, нахъ зещэ-

600-рэ кысатыгъ, ащ ишлуагъэклэ кы-сыжъ мини 6-м ехъу къэсщэфыгъ, цыфхэр кысщэхэи дгъэтлысхьагъэ. Еже-викэ куандэхэр зэрэдэклоештхэр кы-дэтлытэзэ, пкъэухэр дгъэуцугъэх, ины-хурэр кълэтэшлэ. Метри 2-м кышцегъэ-жыагъэу 5-м нэсэу илэхъагъэ хуун-ыльэкышт. Ежевикэ лъэпкэу «Лох-Несс» дгъэтлысхьагъэр. Анахъ иоф кы-зыпыкыгъэр псы зэрэклэтыщтыр ары, «капельное орошение» зыфалорэм те-гъэпсыхьагъэу тшыгъэ, ащкълэ ищыклэгъэ-лэм-псымэр зэкълэ зэдгъэгъотыгъ. Сква-жинэ дгъэуцугъэ, ау ащ кычхырэ псы-чылэр занклэу аклэпклэмэ ыгъэсымэ-

джэштхэти, ар зыщыфэбэщтыри тшыгъэ, ащ насос хэтэу пчыхъэ къэс псы кълэтэкълэ, — ело Аслъан.

Гъэрэклэ бжыхъэм агъэтлысхьагъэ культурэм изытет непэ дахэ, кымафэр дэгъоу зэпачыгъ. Зерифэшэуашэу ешлулэх.

Апэрэ ильэсым лэжыгъэ кызэри-мытыщтыр пащэм кырылуагъэу щытыгъ. Къэкларэ ильэсым гугъэлэ инхэр фы-рилэхэу непэрэ мафэм ищыклагъэр зэкълэ регъэгъоты, уцыжъым зыкымыштэным пае тракторкълэ ыкълэ лэклэ агъэкъабзэ. Ежевикэ зырызэу хэтэу тлэагъуэгъэхэр иных, Аслъан ыгъэтлысхьагъэ лъэпкы-зэрэдэгъур гъуащэрэл, кыпыклагъэр лэшлэу.

— Иоф пшлэщтмэ, хабзэр лэпылэгъу кыпфэхуэ, ар зымыуасэ щылэп. О уимыпкыу закълэ мыщ фэдиз пфэ-уклочыштэп. Федеральнэ ыкълэ шольыр лэпылэгъухэм яшлуагъэклэ мэкъу-мэщым хэхъоныгъэхэр ешлэх, фермерэу, унэу предпринимателэу щылэр нахъыбэ мэхуэ. Мы лъэбэкъу иныр шлынымклэ лэпылэгъу кысфэхуэгъэхэм зэкълэми сафэраз, тирайон администрацие мэкъу-мэщымклэ иотдел, Адыгеим мэкъу-мэщымклэ и Министерствэ илыкылохэм ренэу аналэ кыттэт, сьд фэдэ иофыгъо тилэми, яшлуагъэ кытагъэклэ, — ело Аслъан.

Фермер ныбжьыкълэ гухэлъышлукхэр илэх. Чыгу хьасэу ылыгыр кышлыханэу ригъэжыагъ, кыугъоижырэ ежевикэр зыщылыгышт псуалэу гъуачыналэхэр зычлэтыщтыр ышлыщтых.

Ежевикэр зыщыщэщтым джыри икыу фэдизэу егупшысагъэп. Къэкларэ ильэ-сым игъэмафэ лэжыгъэ бэгъуагъэ кытынэу мэгугъэ. Непэрэ мафэм ащ фэлажэ, мы культурэм фэгъэхьыгъэ зэхэхъэу щылэхэрэм ахэлажэ, культурэм икыгъэклын шапхэу пылхэр зэрегъа-шлэх.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: А. Ишъын.

АР-м и Парламент

Апэрэ мэзихымклэ ялофшлэн аухыгъ

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и депутатхэм я XXVI-рэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ ялагъэмклэ «гъэтхэ сессииер» зэфашлыжыгъ.

УФ-м и Къэралыгъо Думэ и депутатэу Хьэсанэкъо Мурат, АР-м и Правительствэ хэтхэр, федеральнэ ыкълэ шольыр кыулыкыуэхэм япашэхэр, народнэ депутатхэм ясоветхэм ятхьаматэхэр, нэмыклар ащ хэлэжыагъэх. Зэхэсыгъор зерицагъ Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм.

«Правительственнэ сыхьатымклэ» рагъэжыагъ. Хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм ыкълэ ахэм яунагъохэм социальнэ лэпылэгъоу республикэм аритырэм ар фэгъэхьыгъагъ. АР-м иофшлэнымклэ ыкълэ социальнэ хэхъоныгъэхэмклэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч ащ шигъэгъозагъэх. Ахъцэ лэпылэгъум, нэмыклар зэраделэхэрэм игъэкълэтыгъэу ар кыатегушылэу.

Хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжэуэнэу клохэрэм апэрэ мафэм кышчыублагъэу зэтыгъо ахъцэ тынэу аратыщтыгъэр сомэ мини 100. Ащ нэбгырэ 1549-рэ кыхиубытагъ, зэкълэмкли пэлуагъэхьагъэр сомэ миллиони 154,9-рэ мэхуэ. Ильэсэу тызхэтым ижъоныгъокълэ мазэ сомэ мини 150-рэ ашлыгъ, мэкъу-гъум мин 200-м нагъэсыгъ.

Нэбгырэ 290-у улагъэхэр зытешагъэ хуэгъэ пэпчэ сомэ мин 500 фагъэклэуагъ. Ар зэкълэмкли сомэ миллиони 145-рэ мэхуэ. Гухэкълэми, республикэм щыщэу нэбгырэ 82-рэ хэклэдагъ. Ахэм яунагъохэм сомэ миллион зырыз афатлупшыгъ.

Дзэ операцием хэлажэхэрэм яса-быйхэми, нэбгырэ пэпчэ, зэтыгъо ахъ-цэ тынэу сомэ мин 20 раты. Ащ унэгъо 1475-рэ кыхиубытагъ, кълэцыкылоу 2458-рэ мэхуэ.

Ахъцэ тынхэм ямызакъоу, нэмыкълэпылэгъоу ящыклагъэхэр ягъэгъотыгъэн-хэми республикэм ыналэ зэрэтетыр министрэм кыхигъэщыгъ. Гушылэм пае, хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм яунагъохэм ыпклэ хэмылэу юридическэ лэпылэгъу арагъэгъоты, ясабийхэр ыпклэ хэмылэу кълэцыкылы-гыгыплэм маклох, кълэладжаклохэри, студентхэри еджаплэхэм ашагъашхэх, ежъ дзэкълэпхэр транспортым пае хэб-зэлахьхэм ятынклэ фэгъэкълэтенхэр зилэ-хэм ахагъэхьагъэх.

(Икълэх я 2-рэ нэклиб. ит).

Адыгеим щыпсэхуэ, ихьакълэхуэ лытэныгъэ зыфэтшлэхэрэр!

Зи Хэкужэ къэзыгъэгъэжыгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэклыр 2023-рэ ильэсым шышхьэлум и 1-м пчыхъэм сыхьатыр 6-рэ такыкы 30-м Зыкы-ныгъэмрэ Зегурылоныгъэмрэ япчэгу щыкълэшт.

Мэфэклэ иофтыабзэхэмрэ концертымрэ анэмыклэу лъэпкэ лэпэщысэхэм, тхылхэм якъэгъэлэгъонхэри щылэщтых, зышлоигъохэм ахэм ащыщхэр ащэфын алъэкышт. Концерт ужым адыгэ джэгу зэхачэшт.

Иофтыабзэхэм шъуахэлэжэуэнэу шъукъетэгъэблагъэ!

Чылопсым изытет зыгорэкълэ кызызэлыхьэкълэ, мэфэклэ иофтыабзэхэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние щыкълэштых.

Зэхэщэкълэ комитет

Гурыт еджапIэхэр зэрагъэпсыхэрэм гъунэ лъефы

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшъэрылэу кыгъэуцугъэхэм ащыщхь кIэлэцIыкIухэм яегъэдженкIэ амалышIухэр ягъэгъотыгъэнхэр, гурыт еджапIэхэр зы сменэ IофшIэным тещэгъэнхэр.

А. Гусев

Федеральнэ гупчэр Iэпылэгъу къафэхуэзэ, политическэ партией «Единэ Россия» ипроектхэм адиштэу мышкIэ Iофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр республикэм цызырагъэх.

Мыгъэ гурыт еджапIэ 3-мэ яшын ТэхутэмькIэе районым щаухышт. Къыхащт илэсым Мыекъуапэрэ ТэхутэмькIэе районимрэ гурыт еджапIэты ащагъэпсынэу рахъухъэ. Джырэ шапхъэ-

хэм адиштэрэ гъэсэнэгъэ гупчэхэу ахэр хуыштхь, пэрыт технологиэхэр ащагъэ-федэштхь.

Адыгейм и Лышхъуэ КъумпIыл Мурат псэуалэхэм яшын зэрэклорэм ышхъэкIэ гъунэ лъефы. Нэбгырэ 1100-мэ ательытэгъэ гурыт еджапIэм ылапсэ Мыекъуапэ шагъэчыгъ. Къалэм икIокIыплэ лъэныкIэу бэмышIэу псэола-кIэхэр жугъэу кызыдэтэджджэштхэм ар шагъэпсышт. Республикэм ипашэ зэрэ-хигъэунэфыкIыгъэмкIэ, микрорайонэу «Восходым» изетэгъэпсыхъан социаль-нэ инфраструктурэм игъэпсынкIэ рагъэ-жагъ. Мыгъэ ащ IэзэпIакIэ кыщызылау-хыгъ, общественнэ чIыплэхэр цызэты-рагъэпсыхъэх.

«Гурыт еджапIэм пэблагъэу цIыфхэм япсауныгъэ зышагъэпытэн, спортым зыщыпылхънэ альэкIышт чIыплэ дгъэ-псышт. Къалэм иадминистрациерэ АР-м псэолашIынымкIэ, транспортымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтым-кIэ и Министерствэрэ пшъэрылэ афэс-шыгъ микрорайонхэм язетэгъэпсыхъанкIэ лъэныкIэ пстэури кыдалытэнэу. Мы-екъуапэ итеплэ дэхэн фэе, ау Адыге-им щыпсэухэрэмкIэ, ихьакIэхэмкIэ ар Iэрыфэгъоу зэрэщытын фэери зышагъэ-гъупшэ хуыштэп», — кыIуагъ Адыгейм и Лышхъуэ.

Гупчэ комиссием изэхэсыгъу

АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссиетыгъуасэ я XXII-рэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ Iофыгъуи 2-мэ щатэгущылагъэх, унэшьо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

Iофтхъабзэр зыфэгъэхыгъагъэр Мые-кIопэ районым ичIыплэ хэдзэклэ комис-сие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтхэ Ольга Курибед ыкIи КIэрэщэ Хъазэртал япшъэрылхэр кызырагъэ-тылхыжыгъэр ары. Мыхэм ялэу тхыт тетэу мэфи 10-м кыкIокI IыщыкIэгъэ унашъор аштэнэу щыт. Ащ диштэу комиссием хэтхэм зэдырагъаштэу амакъэ атыгъ. Мэфи 5 зытэшIэкIэ, ахэм ачIыплэ ихьащтхэм ятхылхэр аштэнэу аублэшт.

АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссиетисекретарэу ХъацIэцIэ Фатимэ кызы-риуагъэмкIэ, МыекIопэ районым джы-дэдэм хэдзын кампани 2 щэкIо — Ка-менномостскэ къоджэ псэуплэм инаро-днэ депутатхэм я Совет идепутат ихэ-дзынхэр ыкIи муниципальнэ образова-ниеу «МыекIопэ район» зыфилорэм идепутатхэм я Совет идепутат ихэдзын тедзэхэр.

ИШЪЫНЭ Сусан.

АР-м и Парламент

Апэрэ мэзихымкIэ яIофшIэн аухыгъ

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэр

(ИкIаух).

Джащ фэдэу «социальнэ газификаци-ем» фэгъэхыгъэ программэм кыды-хэлытагъэу фэгъэклотэнхэр зилэхэми ахэр ащыщ ашыгъэх ыкIи субсидией сомэ мини 100-м ехъу унагъо лэпчэ-раты. Гъэстыныпхъэ шхуантIэ ишагу ращэлэнэу лъэу тхыт къэзытыгъэ унэгъо 79-рэ ащ хэфагъ. ПстэумкIи сомэ миллиони 7,9-рэ ащ республикэм пэлу-гъэхъагъ.

ДзэклIолэу операцием хэлажэхэрэм зисабый ипсауныгъэ изытеткIэ медицинэ Iэпылэгъу зыщыкIагъэхэр къахэкIыгъэх. Ащ фэдэу нэбгырэ 24-рэ чэзыум рамы-

гъажэхэу гъэпсэфыплэ-IэзэпIэхэм агъэ-кIуагъэх.

ХэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм яунагъохэм къарыкIыгъэу IофшIэплэ чIыплэ зыщыкIэгъэ нэбгырэ 49-рэ IофшIапIэхэм алуагъэхъагъ, нэб-гыри 8-мэ сэнэхъат тедзэ зэрагъэгъо-тынымкIэ аделагъэх.

Мы Iэпылэгъухэм анэмыкIэуи респу-бликэм имуниципальнэ образованиехэм ащыщхэм ежхэм ябюджет кыхэжыгъэу хэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэклэ-дагъэхэм яунагъохэм зэтыгъо ахъщэ тынхэр афагъах.

Мыхэм анэмыкI лъэныкIохэмкIэ ре-

спубликэр тиухъумахIохэмрэ ахэм яуна-гъохэмрэ аделэх.

Доклад ужым депутатхэм ащыщхэм яеплэыкIэхэр кыралотыкIыгъэх.

— ХэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм яунагъохэм зэпхыныгъэ адыгIэ зэпыт, ягумэкIыгъохэр кыта-хыплэхэу бэрэ кыхэкIы. IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэбоньгъэмкIэ Мини-стерствэм испециалистхэр сыдыгъуи чанэу ахэм ядэгъэзыжын кыхэлажэх, Iэпылэгъоу цIыфхэм ящыкIагъэр охътабэ тырамыгъашIэу аIэклагъахъэ, професси-онализмэгъэ ин ахэпэу зэкIэ зызэра-фэдгъазэрэ агъэцакIэ. Ащ фэшI кыулы-къум ипаци, Iоф щызышIэхэрэми «тхъа-шъуегъэпсэу» ясломэ сшIоигъу. Тапэкли ащ тетэу Iэпылэгъу зэрэхуыштхэм сицыхъэ тель, — кыIуагъ Парламентым и Тхьаматэ игуадзэу Цэй Эдуард.

Нэужым депутатхэм республикэ хэб-зэгъэуцугъэу аштагъэхэм ащыщ адми-нистративнэ хэукъоныгъэхэм афэгъэхы-гъэр. Амыгъэнэфэгъэ чIыплэхэм мэкъэ-гъэу зэфэхъафхэр, плакатхэр, тхъа-пэхэр, нэмыкIхэр атэзыгъапIэхэрэм е атэзыпхэхэрэм пшъэдэкIыжэ ягъэхыгъэ-нэу ащ къыщелэ, хэукъоныгъэ зышIыхэрэм тазырэу арагъэтышIыри щыгъэнэфагъ.

2023-рэ ильэс бюджетым фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэми зэхьокIыныгъэхэр фашыгъэх. АР-м финансхэмкIэ имини-стрэу Виктор Орловым кызыриуагъэм-кIэ, бюджетым ихахъохэр сомэ милли-арди 3-рэ миллион 715-кIэ, хъарджхэр миллиарди 4-рэ миллион 355-кIэ нахы-бэ хъугъэх. Ащ фэшI къэралыгъо ыкIи муниципальнэ мылкъум хэхъэрэ псэуа-лэу ашIыхэрэм, агъэкIэжыыхэрэм е гъэцэкIэжын IофшIэнхэр зэрашIыплэхэ-

рэм сомэ миллион 640,6-р пIалэхэр къэмысыхъэзэ афагъэкIуагъ.

Мыхэм анэмыкIэу чIыплэ зыгъэлэ-рышIэжыплэхэм, къолхъэ тын-ыхыным пэшIуекIогъэным, чIыгу зэфыщытыкIэхэм ягъэлэрышIэн, предпринимательхэм яфитыныгъэхэр къэуухъумэгъэнхэмкIэ АР-м и Уполномоченнэ, хэушхъафы-кIыгъэу анэхэ кыагъэгъуэнэ чIыплэхэм, цIыфхэм ямылкъу кыхалхъэхъэ фэтэры-бэу зэхэт унэхэр зыгъэуцухэрэм агъэп-цIагъэхэм яIофхэм, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим икъэуухъумэн, нэмыкIхэм афэ-гъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэхэм зэхьокIы-ныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхыгъэ законопроектыхэр, законхэр апэрэ ыкIи ятIонэрэ еджэгъухэмкIэ аштагъэх.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ Къалмыкь Республикэм и Парламентрэ (Народный Хурал) зэрэздэлэжыщтхэм фэгъэхыгъэ зэзэгъыныгъэми тиде-путатхэр тегущылагъэх, Адыгейм ихэб-зэихъухъэ кыулыкIу ипашэ ащ клэтхэныр игъоу алытагъ.

НыбжыкIэ парламентэу АР-м и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм щызэхашагъэр зэрэзэхэтым зэхьокIыныгъэхэр фашы-гъэх. Ащ хэкIыжыгъэх Алла Айриянрэ Кристина Сильченкэмрэ. Ахэм ачIыплэклэ Нигоев Романрэ Аванес Шегерьянцрэ хэгъэхъэгъэнхэу депутатхэм зэдаштагъ.

Урысыем инэмыкI субъектхэм яхэбзэ-ихъухъэ кыулыкIухэр клэщакIо зыфэхъу-гъэхэми мы зэхэсыгъом щатэгущылагъэх, адырагъэштагъ.

Депутатхэм шышхъэлум и 1-м зыгъэ-псэфыгъо уахътэр рагъажэ, «бжыхъэ сессию» кыхиубытэу чъэпыогъу мазэр ары джы зызэлукIэштхэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

Зэхьоклыныгыэхэр фашлыгъ

Машинэр зэфэгэным ифитыныгъэ кыдэхыгэным фэгэхыгъэ хэбзэгъуцугъэм зэхьоклыныгыэхэр илэ хьугъэ.

Автобус зепфэным ифитыныгъэ кыдэпхыным пае автомобиль псынклэр е хьылъэзещэр ильэс пчъагъэрэ бгъэлорышлагъэу шытын фае. Транспорт псынклэу прицеп зыпыттым уисыным пае фурэр зезыфэщтыгъэм иклэрыклэу ушэтыныр ытын ищыклагъэп. Икыб къэралыгъохэм къарыкыгъэ водителъхэм хьылъэзещэхэм ыкли автобусхэм арысхэу лоф ашлэным пае программэ икъум тетэу рагъэдженхэшь, ушэтыныр арагъэтышт. Джащ фэдэу зэфэнымклэ фитыныгъэ зимылэу ешъуагъэу рулым лусэу къабытырэр водителъскэ удостоверение кыдихыным фэш ильэсрэ ежэшт. Джары клэклэу къэплон зыхьуклэ хэбзэгъуцугъэм фашлыгъэ зэхьоклыныгъэу «Урысые гъэзетым» кыхиутыгъэр.

Джырэ нэс лъэныкыо зэфэшьхъафхэмклэ водителъхэм фитыныгъэр кызырэдэхыштым екълэклэ пхъашэ илагъэп. Гушылэм пае, автобусыр зепфэнымклэ фитыныгъэр кыдэпхыным пае ильэс пчъагъэрэ водителэу ушытын фэягъэп. Уеджэу, ушэтыныр зэрэптыгъэм тетэу цыфхэр къепщэклынхэ уфитыгъ. Хэбзэгъуцугъэм зэхьоклыныгъэу фашлыгъэм клячлэ илэ зыхьуклэ ныбжьыр ильэс 21-рэ хъоу ыкли зы ильэсым нахь мымаклэу автомобиль псынклэр е хьылъэзещэр зепфагъэхэмэ, автобус зэфэшьхъафхэм уарысэу цыфхэр зепщэнхэм ифитыныгъэ кыуаышт. Арэуштэу зыклашыгъэр авариехэм анахьыбэрэ ахфэрэ транспорт лъэпкхэм автобусхэр ащыц зэрэхьугъэр ары. Гъогум тет автобусыр бэп, ау цыфэу ыгъэфыкьорэм ипчъагъэ маклэп.

Трамвайр е троллейбусыр зепфэнымклэ фитыныгъэр кыуатыным пае ильэс пчъагъэрэ

лоф пшлагъэу шытын ищыклагъэп, ау уныбжь ильэс 21-м нэсын фае.

Автомобиль псынклэр ыкли хьылъэзещэр зепфэнхэмклэ ушэтыныр ильэс 17 зыныбжьым ытын амал ил, ау ыныбжь ильэс 18 мыхъоу лизын кыратыштэп. Хьылъэзещэр ыкли ащ прицеп пытэу зерифэнымклэ фитыныгъэр ильэс 17 ыныбжьэу, джащ фэдэу автобусыр — ильэс 19 ыныбжьэу зэрэтыхэрэр шылэх. Ахэр дзэ комиссариатхэм рагъэджагъэхэр ары. Ау дзэ чэстым итранспорти нылэп ахэм агъэлорышлэн альэкыштыр.

Клэу кыыхэхаштхэм ащыц — Икыбым кыкылыхэрэм яводителъскэ удостоверениеер Урысыем кыщеклоклыхэрэмклэ зэблахъун фае ыкли ащ пае Къэралыгъо автоинспекцием ушэтыныр щатышт. Автомобиль псынклэр зезыфэхэрэм Урысыем гъогурькыномклэ ишапхэхэр зэрэшлэрэр ауплэклушт кьодый. Хьылъэзещэхэм ыкли автобусхэм лоф арызышлэштхэр автоеджаплэхэм ащэдженхэу щыт. Ащ ыуж ушэтыныр атышт.

Беларусым иводителъхэр мыщ кыхиуытэхэрэп.

Урысыем ицлыф зыхьухэклэ е «вид на жительство» зыфилорэр къазыратыклэ, ильэсым кыклоцводителъскэ удостоверениеер зэблихъун фае. Урысыем ицлыфэу нэмыккъэралыгъо фитыныгъэр кыщыдзыхыгъэри мы шапхэхэм къахеубытэ, ар тишъолъыр кызыхъажьклэ ильэсым кыклоцлымыщ щызэблихъужыныу щыт.

Хэушьхъафыкыгъэу зигугъу къэпшыныу щытхэр Къэралыгъо автоинспекцием щатырэ ушэтыным рамыгъэкълэштхэр ыкли машинэр зерифэным ифитыныгъэ кыдзыхыным зымылэкыштыштхэр ары. Мыщ хэхьэх фитыныгъэр зимылэу ешъуагъэу рулым клэрысэу къаубытыгъэхэр. Пшэдэклыжъэу атыралъхъагъэр аухыфэ ахэр ушэтыным рагъэкълэштхэп.

Зигугъу къэтшырэ водителъхэм чэщ-мэфи 10 — 15 хъапс е сомэ мин 30 атыралъхъэ. Хъапсым кызырэдэклыжъэхэу, ащ ыпэклэ еджагъэу ушэтыныр ытыгъэхэу щытыгъэмэ, фиты-

ныгъэр кыратыжъышт. Джащ фэд водителъхэу зепфэнымклэ фитыныгъэу илэм ипалъэ икыгъэу, ешъуагъэу къаубытыхэрэм пшэдэклыжъэу ахыштыр. Фитыныгъэр аламышэу, чэщ-зымэфэ 15-м нэс хъапс атыралъхъащт.

Хэбзэгъуцугъэм кызырэдильтырэмклэ, хьылъэзещэ транспортэу прицеп зыпытыр зезыфэхэрэм (категориеу «Е» ыкли «С» зилэхэм) автомобиль псынклэм прицеп пытэу зерафэнымклэ хэушьхъафыкыгъэу еджэнхэ ыкли ушэтыныр атын, категориеу «ВЕ» кыдахын ищыклэ гъэжэзп.

2024-рэ ильэсым мэлылфэгъум и 1-м кыщегъэжъагъэу хэбзэгъуцугъэм клячлэ илэ хьушт.

Хэбзэгъуцугъэу агъэхъазырыгъэм еплъыклэу фырялэр нэбгырэ заулэмэ къадгъэлотагъ.

Абрек Б., автоколон-нэхэм ащыц лоф щешлэ, автобусышхом исэу цыфхэр зэрещэх:

— Ильэс 26-м ехъугъэу цыфхэр зесэщэх. Гъогурькыном епхыгъэу кьэжъэрэ сыд фэдэрэ хэбзэгъуцугъы зыщэсэгъэуазэ. Джы мы зигугъу къэтшырэм цыфым ищылыныгъэклэ мэхъан-шо ил. Сыда плэмэ лофшлэныр езыгъэжъэгъэклэ водителым цыфхэр зэрегъэщэнхэр тэрэ-

зэп, къулайныгъэр нахь кызылэклигъэхэмэ, шынагъоу къэуцухэрэр щыгъэзыгъэхэ хьушт. Арышлэ, а лъэныкыомклэ зэхьоклыныгъэу ашлыгъэм десымыгъэштэн слэкырэп, игъо шыпкъэу сэлъытэ. Ащ даклоу мы уахътэм къэуцурэ лофыгъохэм ащыц автобусышхомэ арысын водителъ зерамыгъотырэр. Ныбжьыклэхэм ар ашлюкынышлэ, фэдэжэхэрэп.

Руслъан Шъ., хьылъэзещэ машинэишхом ис:

— Мыжъо-пшэхъо зэхэлъ зезыцэхэрэм ильэс 16-м ехъугъэу сахэт. Мыщ фэдэ транспортим кыпыкылырэ лофыгъохэм сащыгуаз. Кызыгурэлэ, хэти ахыцэ бэу кыгъахэа шлоигъу, ау нэмыклэ зэрарэу ащ кыыхэклыхэрэм ягупшысэрэр бэп. Шэпхэа гъэнафагъэу щылэхэм сашъхадэклэу ныбжьы лоф сшлагъэп. Ар гъогум имызакъоу, сиунэе машинэу сызэрысым зэрегоощыр зэхэсшыкы. Джы хэбзэгъуцугъаклэм тазырышхохэр кызырэщыдэлъытагъэр тэрэзэу сеплы. Джащ фэд, прицеп зыпытхэр зэрэзепфэщтыр нахь лэшлэх зэралыгъэмклэ сэгущлэ, ащ фэдэ автомобиль псынкли силэу щыт.

Казбек, ильэс 54-рэ ыныбжь:

— Транспорт амал зэфэшьхъафхэм язэфэнклэ фитыныгъэр кызырэдэпхыштым зэхьоклыныгъэхэр зэрэфашлыгъэр зэхэсхыгъ. Игъэклэтыгъэ дэдэу зыщызгъэгъозагъэп, ау а зэпстэури гъогу хьугъэ-шлагъэхэр, ахэм къахэклырэ тхъамыклагъохэр нахь маклэ хъунхэм зерафэлорышлэрэр кыхэхзгъэщы шлоигъу. Сэ категориеу тлу сил — автомобиль псынклэри хьылъэзещэри зесфэнхэ сыфит. Езыгъэжъэгъэклэ водителъхэм альэныкыоклэ ыкли икыбым фитыныгъэр кыщыдзыхыгъэхэм Урысыем иклэрыклэу ушэтыныр зэрэщатыжъын фаеу хэбзэгъуцугъэм кыщыдалъытагъэхэм адесгъаштэ.

Юшъынэ Сусан.

Сурэтхэр: кьэбарлыгъэлэс амалхэр.

О уицЫфых мыхэр, Адыгеир!

БОРСЭ Мухьамэд:

«Сынасыпышы, щыІэныгъэм сыфэраз!»

Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым гу-льынтфэ хирургиемкІэ иотделение ипашэу, медицинэ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ ІофышІэу, Урысыем псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иотличникэу, исэнэхьаткІэ апшэрэ категории зилэ гу-льынтфэ хирургэу Борсэ Мухьамэд Хьамзатэ ыкьом ыныбжь бэдзэогум и 31-м ильэс 65-рэ мэхьу.

Адыгеим имызакъоу, Урысыем ыкІи ІэкІыб хэгъэгухэм Мухьамэд ащызэлъашІэ. Ащ иакъылрэ ылэшъхытІоу дышъэр кызыпызхэрэмрэ Іэпэлэсэныгъэшхоу хэлъымрэ яшлуагъэкІэ нэбгырэ мин пчъагъэхэм кы-фалорэ щытхьурэ шъхьэкІэфэныгъэрэ кыылэжыгъэх.

«Сынасыпышы, щыІэныгъэм сыфэраз, ар сишъыпкъэ дэдэу къэсэлэ», — а гущыІэхэр ары тизэдэгущыІэгъу ипэублэм Борсэ Мухьамэд сиупчІэхэм яджэуап кытыжыныу кы-зэрэригъэжыагъэр. ЗыгорэкІэ игущыІэхэр сІлошъ мыхъугъа-пэмэ зыфэллощтым фэдэу хэ-гупшысыхы, нэгъэуплэлэгъу заулэкІэ кыпидзэжыгъ: «Ар сэгъалорэр сІлошІэн, ащ ыуж кысымыгъанэу сиунагъо шлу дэдэ зэрэслэгъухэрэр ары. Пчэдъыжрэ ІофшІаІэм сІуапэу, сІдэгүІэзэ сыкъэкІо, джащ фэдэ къабзэу пчыхэрэ унэм секІу-жы, ащ кызырэгъэжыагъэрэр сІлэу, сэри сІгупсэмэ сафэ-зэщыгъэу. Сэ сишъхьэгъуси врачэу мэлэжэ, сипшъашы а сэнэхьатыр ары кыыхыгъэр, пхьорэлъфитІу сІІ, кІалэрэ пшъашьэрэ, ахэми медицинэр кыыхыгъэ гуапэ сщыхъушт. Къорэлъф-пхьорэлъфхэр зымыІэхэр бэ дэдэмэ ащыкІагъэх, сэ сІлэмэ сызэрагъэжыагъэрэр, сызэрагъэгущорэр гущы-ІэкІэ къэлогъуай, ар зэхэпшІэн фэе. Джащ фэд, мы отделе-нием ильэс щэкІхъугъэу сыщэла-жышъ, мафэ къэс сымэджемэ сишлуагъэ зэрэзгъэкІыштыр, зэрэзгъэхъужыштыр ары сыз-пылпыр, ахэм саделашъугъэмэ, сэри сыгукІэ сэтхъэжы. Къало,

ар шлагъоба, ащ нахь насып мэхъужьа?!»

Медицинэ гъогум Мухьамэд техьанэу зэрэхъугъэр, нэужым хирург сэнэхьатыр кызыкІы-хыгъэр зэгъашІэ сІлоигъоу сызеупчІым, фэбагъэ зыхэлъ гукъэкІыжмэ ар ахэхьагъ: «Апэрэ мафэм кыщегъэжы-агъэу сэ сІлагъэ хирург сыз-рэхъуштыр. Къэрэщэе-Щэрджэс автоном хэкум ит къуаджэу Хьабзэ 1958-рэ ильэсым ибэ-дзэогъу мазэ и 31-м сыкышъы-хъугъ. Сятэ сымэджэщым зэ-рэщылажъэщтыгъэр арынкІи пшІэхэнэп, врачхэр, медицинэм иІофышІэхэр бэрэ тиунэ кыхъэ-щтыгъэх. А лъэхъаным врач-хэмрэ кІэлэегъаджэхэмрэ лы-тэныгъэшхо афашІэу щытыгъ. Тянэ ренэу ыІоу зэхэсхыштыгъ: «Тхьэр зэтагъэм икІалэхэба мыхэр, еджагъэх, гъэсагъэх». Шъыпкъэр пІощтмэ, сэри сянэ-ссятэмэ гугъаплэу кысфырІэр къэзгъэщыпкъэжыныу сы-фэягъ, сицІыкІугъом кыщегъэ-жыагъэу медицинэм игъогу нэмыкІслэгъугъэп, фэшъхьаф зи сыгу кыхьагъэп.

Я 8-рэ классыр зэсынэкІы-гъэу, сэр-сэрэу Черкесскэ сы-кІуагъ, медицинэ училищым сидокументхэр естыгъэх ыкІи сычІэхьагъ. Ар кызысэхъым ыуж ІэпыІэгъу псынклэм ифелъд-шерэу Хьабзэ сымэджэщым сыщылэжыагъ. 1977 — 1979-рэ ильэсхэм дзэм къулыкъур щы-хыгъ. Ащ сыкызекІыжыми фелъдшер ІофшІэным пысы-дзэжыгъагъ, ащ кыкІэлъыкІоу, 1980-рэ ильэсым Пшызэ къэра-лыгъо медицинэ институтэу Дзэ Плъыжыым ыцІэ зыхьырэм

сычІэхьагъ ыкІи 1986-м къэсы-ухыгъ. Ащ кыкІэлъыкІоу зы ильэс хьурэ интернатурэр Адыгэ хэку сымэджэщым щыскІугъ. Кыххэгъэщыныу сыфай, 1985-рэ ильэсым гу-льынтфэ хирургиемкІэ отделе-ниер сымэджэщым кыщызэлэузыхыгъагъэр Іэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ хи-рургэу Жэнэ Аскэр ары. Ащ ишлогъэшхо кысыгъэкІыгъ, бэ кІэу сигъэшлагъэр. Отделения-кІэм сэ практикэр щысхыгъа-гъэти, ащ сэнэхьатыр шлу щы-слэгъугъ, гу-льынтфэ хирургэу сапэкІэ сызэрэлэжъэщтым се-хьырэхъышъэжыгъэп».

«Министрэ ІанатІэм сызы-Іохъэ лъэхъаным, — а уахътэр ыгу къэкІыжы Мухьамэд,

публикэмэ, къэралыгъом чІыпІэ гъэнэфагъэ щытэубытмэ, тэри адрэхэм анахь мымакІэу амал-хэр тІлэнхэу щытыгъ. А гупшы-сэр тичІыпІэ закъоп, къэра-лыгъоу тызщыпсэурэм икьэлэ

«Гу-льынтфэ хирургиемкІэ отделе-нием ущылэжъэныу кыххэпхыгъэмэ, уисэнэхьат хышІыкІышхо фыуиІэнэу щыт, ау ар икьу-щтэп, обществэу узхэтым лъытэныгъэ кыщыпфашІэу, цІыфмэ урящыкІагъэу ущы-тын фэе».

— республикэ сымэджэщ шъхьа-Іэм зы томограф ныІап чІэты-гъэр. Апшэрэ технологиехэр икьоу дгъэфедэнхэ зэрэтымы-лэкІырэм фэшІ тисымаджэ-хэр нэмыкІ шьолъырхэм заща-гъэхъужыныу дгъакощтыгъэх. Ар сІлотэрэзыгъэп, тэ тырес-

гупчэ — Москва щыпхырыс-щыгъ. А уахътэм АР-м и Пы-шъхъэу щытыгъэ ТхьакІушынэ Аспъан, тэ, министрэхэм, кы-тилощтыгъ: «Къулыкъу пэпчъ ищыкІагъэр зэдгъэгъотыным фэшІМосква шъушыІэ зэпытын фэе, федеральнэ Іэшъхьэтетмэ

О уицфых мыхэр, Адыгеир!

загурыжугьау». Тэри арэуцтэу тыпсэуг, лофшлэнэу а лъэныкъомкIэ дгъэцэкIагъэм ишлуагъэкIэ чэзыу-чэзыоу медицинэ оборудованиакIэхэр къэтщэфыгъагъэх, гум ыкIи нэмыкI Iэпкълъэпкъхэм япхыгъэ IэзакIэр бэкIэ нахьышлу тшышугъэ».

Борсэ Мухьамэд лофшлэнэу купуэ отделением шылажээрэмэ лъэшэу ыналэ атет. Илъэс пчъа-

«Къэстхынэу сызфаер бэ дэд, анахьэу а цыфым сызэрэщытхуштыр сшIэрэп, гушылэхэр сфикьухэрэп. Къэсощтыр ары: Борсэ Мухьамэд нахь Iазэ сысшэлэфэ сапэ кыфагъэп. Ащ сэ лъэш дэдэу сыфэраз».

«Сятэу илъэс 65-рэ зыныбжым илофхэр дэй дэдэхэу Iэ-зэлIэ пчъагъэмэ ташылагъэу, врачыбэ къедгъэпллыгъэу шы-

«Пшызэ медицинэ академиер къэсыухи врач сэнэхьатым сырылэжээн амал силэ зэхьум, лофшлэнэу чыплэ кыссытыгъэр Борсэ Мухьамэд Хьамзат ыкьор ары. 2002-рэ илъэсым кышсегъэжыгъэу иотделение сышылэжыагъ. Мухьамэд пэцэ дэгъоу щыт, ащ ыналэ кыстетэу, сымешлэрэр сигъэшлэжэу лоф кысздишлагъ, сыригъэджагъ, сигъэсагъ, сикIэлэгъаджэу сэлъытэ. Непэрэ мафэм сызнэсыгъэ лъэгалэм ащ илахьышхо хэлъ. Мухьамэд Хьамзат ыкьом сымаджэхэр зэхимыдзэхэу, зэкIэри изэфэдэу яIазэ, игупсэхэм фэдэу афыщыт, ащ цыфыгъэшхоу хэлъыр бэмэ яплъэгъулэщтэп. Зышылэрэм щегъэжыгъэу зы нэбгырэ дэйIэ игугъу ышлэу зэхэсхыгъэп. Ащ фэдэ пацэ уилэнкIэ шыуашэба, ащ сэ сигъэгущоштыгъ, ыналэ тесымыхыным ренэу сыпыллыгъ, джы кызнэсыгъэми сишсэтехыпI. Сэ джырэкIэ сызфэгъэ-зэгъэ лофыр фэшхьаф хуьгъэми, сикIэлэгъаджэ упчIэжыгъу сэшлы. Мухьамэд имэфэкI мафэкIэ сыгу кысзделэу сыфэгущо!»

ЖАКIЭМЫКЪО
Сусаннэ Казбек ыпхьур,
профессиональнэ патологиемкIэ Адыгэ республикэ Гупчэм инаш,
врач-профпатолог:

«Борсэ Мухьамэд министрэ IэнатIэм зылуыгъэ лъэхьаныр ары республикэм патологиемкIэ Гупчэр кысзсызлуыгъагъэр, а уахьтэр ары сэри ащ нахь благъэу нэлуасэ сызыфэхьугъэр. Цыфхэр шлу ыльэгъухэу, бэмэ ишлуагъэ аригъэкIы зэрэшлоигъор, ащ даклоу зэрэзэхэцкIо лъэшыр зэминистрэм къэнэфэгъагъ. Ау гу-пъынтфэ хирургхэр пштэхэмэ, ащ ыпшэ кIон цыIэп сшIошлы. Анахь шэнышлоу хэслагъорэмэ ащыщ сьмаджэр ныбжьы гум зэрэримынерэр, узыр ежэ исэнэхьат кыхымыубытэ зыхьукIэ, ар зыгъэхьужыштым рещалэ, гунэ лъефыжы. Иотделение чIэлъ сьмаджэхэр пштэмэ, Борсэ Мухьамэд IэкIэфагъэхэм уафэмыгумэкIыжыми хуштыр.

ИшIэныгъэхэр зыкыозыушьяфэхэрэм Мухьамэд ащыщIэп, ыуж кыкIыгъэ ныбжьыкIэ нэбгырипшIпчъагъэхэр сэнэхьатым фиэгъэсагъэх, IэпIэсэныгъэ ахилъхьаным дэлэжыагъ. Ахэм ащыщыбэ гу-пъынтфэ хирургиемкIэ отделением кычIэкIы-хи, нэмыкI IэзапIэхэм апшээр чыплэхэр ашаубытыгъэх, IэнатIэхэр агъотыгъэх. Адыгэ лъэпкъым Борсэ Мухьамэд кысзэрэхэкIыгъэм тегъэгущо!»

Борсэ Мухьамэд гу-пъынтфэ хирургиемкIэ отделением зышылажээрэр илъэс 30 хуьгъэ, ау медицинэм зыхэтыр, училищым зычIэхьэагъэм кышсегъэжыгъэу къэплъытэмэ, илъэс 50 хуьгъэ. А уахьтэм кыкIоцI Мухьамэд Хьамзат ыкьом гъэхъэгъэшхохэр ышлыгъэх, ау анахь гъэхъагъэу иIэр цыфхэм шлу зэралъэгурэр ары. Мухьамэд ыныбжь илъэс 65-рэ зышылэрэ уахьтэм тыфлэало псауныгъэ пытэ иIэнэу, игупсэмэ яхьар ыльэгъоу, джыри бэрэ илофшлэн гуахъо хигъуатэу цыIэнэу, игъашлэ кIыхъэ хуьнэу!

ДЭРБЭ Тимур.
Сурэтхэр: А. Лаутеншлегер.

Анахь дэгъухэм ащыщ

Урысыем итеатрэ зэфэшхьафхэр зыхэлэжээрэ зэнэкьокъу инэу «Звезда театралы» зыфилорэ щытхуцIэр кIэухым зышафагъэшьюашэрэм АР-м и Лъэпкъ театрэ хэлэжыэ.

Зэнэкьокъум иапэрэ едзыгъо пхырыкIи, Адыгэ театрэ кьэралыгъом ианыхь лъэпкъ театрэ дэгъуи 10-мэ ясатырэ хэуцуагъ.

Театрэ шлу зыльэгъухэрэм, ащ икьэгъэлъэгъонхэм яплъыхэрэм зыцIэ кьыралорэ театрэхэр ары апэрэ едзыгъом хэхьэхэрэр. Зэнэкьокъум лъэныкъо зэфэшхьафхэр кыделъытэ: анахь кьэгъэлъэгъон дэгъур, бзылфыгъэ ыкIи хульфыгъэ рольхэр анахь дэгъоу кьэзышлыгъэхэр, театрэм иактерэу е иактрисэу кином анахь роль дэгъу кышсызышлыгъэхэр, анахь режиссер дэгъур, шьолъыр ыкIи лъэпкъ театрэ анахь дэгъухэр,

театрэм исоциальнэ проект анахь дэгъур ыкIи нэмыкIхэр.

Анахь мэкъабэ зыфатыгъэхэр ятлонэрэ едзыгъом пхырэкIых. Гушылэм пае, кьэнзалхэм, бурятхэм, удмуртхэм, якутхэм, осетинхэм яльэпкъ театрэхэр а пчъагъэм хэхьагъэх. Гъэмафэр екыфэ хьытыум иамалхэмкIэ цыфхэм якIэсэ театрэхэм амакьэхэр джыри афатыштых. Ионыгъом ашлыщт зэфэхьысыжхэмкIэ зэнэкьокъум иедзыгъо пэпчэ театрэ щырыщ кьырагъэнэшт.

«Звезда театралы» зыфилорэ щытхуцIэр зыфагъэшьюашт театрэхэр зэнэкьокъум икIэухым мэфэкIэу тыгъэгъазэм и 4-м Вахтанговым ыцIэ зыхьырэ театрэу Москва дэтым рагъэблэгъэщтых. Шоигъоныгъэ зилэхэр, АР-м и Лъэпкъ театрэ зикласэхэр, мы хьытыу нэклубгъом иханхэшъ, амакьэхэр фатынхэ алъэкIышты <https://teatral-online.ru/star/longlist/>.

Чыюпсым икьэухьумэн

АР-м и Лъэпкъ тхылъеджэпIэ Вологодскэ хэкум щыкIоу зэнэкьокъоу «Малая родина. Любим. Изучаем. Бережем» зыфилорэм хэлэжыагъ.

И. Бабушкиным ыцIэ зыхьырэ хэку шэныгъэ тхылъеджэпIэм лофтхьабзэр щыкIуагъ. Я XIX-рэ шьолъыр творческэ лабораториеу «Экологием. Культурэ. Гъэсэныгъэр» зыфилорэм ипрограммэ кыдыхэлъытагъэу ар зэхэцэгъагъ. Экологием изытеткIэ цыфхэм кьэбар алэ-кIэгъэхьэгъэнымкIэ, шэныгъэу цыIэхэр алъыгъэлэсыгъэнымкIэ тхылъеджэпIэхэм яшлуагъэ кысзэрагъэкIон алъэкIыштым фэгъэхьыгъэ лофыгъохэмкIэ зэхьожьынхэр лофтхьабзэм кыдыхэлъытэгъагъ.

Урысыем ишьолъыр 12-мэ арыт тхылъеджэпIэ зэфэшхьафхэр ащ хэлэжыагъэх, лофшлэгъэ 71-рэ кьырахьылIэгъагъ. «Хэкум иналмэс-налкьут» зыфилорэ едзыгъом АР-м и Лъэпкъ тхылъеджэпIэ кышсыхагъэщыгъ. Чыюпс паркэу «Тхьачышхом» фэгъэхьыгъэ проектэу ти Лъэпкъ тхылъеджэпIэ кьахилъхьагъэр хагъэуэфыкIыгъ. «Хэку класэм ичIыопс ичIыплэ хьалэмэтхэр ягъэшлэгъэнымкIэ, экологием мэхьанэ зилэ общественнэ лофыгъохэм язэхэщэнкIэ, тхылъеджэпIэм имэхьанэ кьэлэтыгъэнымкIэ ишлуагъэ кысзэригъа-клорэм фэшI» зытетхэгъэ Шытху тхылъымрэ шлухьафтынымрэ АР-м и Лъэпкъ тхылъеджэпIэ кыфагъэшьюагъ.

ХэгъэуэфыкIыгъэн фае «ХьакIэщ уцышъу» зыфилорэ экологие Гупчэу Лъэпкъ тхылъеджэпIэм щызэхэцагъэр зылажээрэр мыгъэ илъэси 10 зэрэхурэр. Адыгеир мээ лужьухэмкIэ, гъочIэгъэхэмкIэ, псыкье-чъэхьыплэхэмкIэ баи. Республикэм кыгъэгъунэрэ чыгум ипроцент 30-р хэушхьафыкIыгъэу гунэ зылафырэ чыюпс чыIэпэх. Процент 14-р «ТыгъэкъохьэпIэ Кавказ» зыфилорэ ЮНЕСКО-м и Дунэе чыюпс клэн хэхьэ. ТхылъеджэпIэм экологие хьакIэщэу шылажээрэм Адыгеим идэхэагъэ, ихьалэмэтыгъэ тхылъеджэхэм арегъашлэ, яхэку цыкIу шлу альэгъуным феплх.

1999-рэ илъэсым чыюпс паркэу «Тхьачышхом» ЮНЕСКО-м и Дунэе клэн хэхьагъ. Ащ фэгъэхьыгъэ хьакIэщэу Лъэпкъ тхылъеджэпIэм зэхичэхэрэм чыюпс паркым икьэухьумэнкIэ кьэралыгъо хьымэмтшIаплэм ипацэу Шэуджэн Инвер хэлажэу. Чыюпс паркым узэрэщызеклоштым, кьэкIыхэрэм ыкIи псэушхьэу хэсхэм язытет хьакIэщым изэхэсыгъохэм ахэлажэхэрэр нэлуасэ афэшых. Экологие мэхьанэ зилэ лофтхьабзэ зэфэшхьафхэр — Iэнэ хьураехэр, шэныгъэ конференциехэр, зэлухыгъэ зэдэгущыIэгъухэр тхылъеджэнымкIэ ишлуагъэ кысзэригъа-клорэм фэшI» зытетхэгъэ Шытху тхылъымрэ шлухьафтынымрэ АР-м и Лъэпкъ тхылъеджэпIэ кыфагъэшьюагъ.

гъэхэм кьакIоцIежэ ышхьэкIэ бэ ыгъэсагъэр, ригъэджэжыгъэр. «Нэбгырэ пэпчэ мы шыIэныгъэм пшээрылэ гъэнэфагъэ щырилэу кыхэхьэ. Гу-пъынтфэ хирургиемкIэ отделением ушылэжэнуу кыхэлхыгъэмэ, уисэнэхьат хэшIыкIышхо фыуилэнэу щыт, ау ар икьущтэп, обществэу узхэтым лъытэныгъэ кышчып-фашлэу, цыфмэ урящыкIагъэу уштытн фае, джары силофшаклохэм ренэу ясIорэр, джапкьэхурэр ары сэри сызтетыр, — кьелуатэ Борсэ Мухьамэд. — Иотделение зы илъэсым нэбгырэ 1200-мэ тыщIаIазэ, операция 1100-рэ щытэшлы, ащ шыщэу нэбгырэ 300-м кьехурэр нэмыкI шьолъырхэм ащыщы: Чэчэн Республикэм, Къэбэртэе-Бэлыкъар ыкIи Къэрэщэе-Шэрджэс республикэхэм. IэкIыб хэгъэгухэми бэ кьарыкIырэр: Абхъазым, Армением, Урымэм».

Борсэ Мухьамэд IэпIэлэсэныгъэшхо зэрэхэлъыр, бэ дэдэ зэригъэхьужыгъэр кьэзыушы-хьатырэмэ ащыщ интернетым щырилэ нэклубгъом рэзэныгъэ гушылэхэу кьырагъахэхэрэр. Мары ащ цыф зэфэшхьафмэ кыфатхыхэрэр:

«...Акылышхо зилэу, зилоф дэгъу дэдэу зыгъэцэкIэрэ Борсэ Мухьамэд лъэшэу тыфэраз. Гу-пъынтфэ хирургиемкIэ отделением сипшэу Шхьэлэхэо Ш.Хь. чIэпIыгъ, операцияе щыфашыгъ, щагъэхьужыгъ. Мухьамэд ар Тхьэм кыгъэхьужэу хирург! Операциер дэгъу дэдэу зэришлыгъэм ишлуагъэкIэ, трофическэ ягъэр кIыжьэу ригъэжыагъ. Тиунагъо исхэр фэразэхэу, Мухьамэд Хьамзат ыкьом «тхьауегъэпсэушхо» етIо».

«Къэзыхьышхэр Корнеева Е. С. Сымэдджэщым сызщычIэ-пIыгъэ уахьтэм сэри, палатэм чIэпIыгъэхэми Мухьамэд ыналэ лъэш дэдэу кьыттетыгъ. Ар зипэцэ отделением илофшлэн дэгъу дэдэу щызэхэцагъ. Мухьамэд мафэ кьэс тIогъогогъо типалатэ кычIахьэщыгъ, нэбгырэ пэпчэ игукIаехэр зэригъашлэхэу, IэпыIэгъу зыщыкIагъэм ригъэгъотэу ташхьагъ итыгъ. Сьмаджэхэми, медсестрахэми, студентхэми, зэкIэхэми ар алъыIэсын ыльэкIэу, шхьадж игумэ-кIыгъо зэхифышъоу, ишлуагъэ ригъэкIэу есIэгъулагъ. Ащ фэдэ цыфхэм бэрэ уарихьыллэрэп. Сэ отделениему сызчIэ-пIыым емыпхыгъэ уз кысхагъэ-щыгъэти, ащ фэгъэзэгъэ врачыр кысигъэпллыгъ, кысигъэлэзагъ. Игухэлъхэр Мухьамэд кьыдэхьунхэу, псауныгъэ пытэ иIэнэу сыфэлъаю».

тыгъ, ау лофыр лъыкIуатэщыгъэп. Борсэ Мухьамэд зычIэт отделением сянэ чIахыи, хирургым зылуигъэкIагъ. Мухьамэд тятэ тырахыгъэ снимкэмэ яплъыгъ ыкIи ащ лъыпытэу операцияе пшын зэрэфаер кылуагъ. ТIогъогогъо сятэ ащ операцияе ышлыгъ, чыплэ кьин тигууагъэу, тигуIэжыгъэу цытыгъэми, тинасыпкIэ, Борсэ Мухьамэд ылэхэу дышъэ зыпызхэрэм яшлуагъэкIэ, зэкIэ дэгъоу зэшIокIыгъ...»

Мыщ фэдэ тхыгъэу интернетым итыр бэ дэд, шхьафэу ежэ кыфатхэрэри, кыфытеорэри макIэп. Джары Мухьамэд насыпышлоу зыкIилытэжыырэр: цыфмэ аделэн елэкIы, зыпылэ лофым фэлэз. Сьмаджэхэм яеплъыкIэ закьоп зысщыдгъэ-гъозагъэр, Мыхьамэд илофшлэгъухэми зафэдгъэзагъ. Къэлэгъэн фае Борсэ Мухьамэд ыцIэ кысзепIокIэ, гуфэбэгъэ-шъэбагъэкIэ хэти ынэгъу зыкысээрэ-зэблихурэр, шхьэкIэфэныгъэшхо кьэзылэжыгъэу цыфым кьыралолэщтым зэрэфэсакы-хэрэр.

ЧЭУЖЪ Нателла
Сатбий ыпхьур,
Адыгэ республикэ
клиническэ сымэдджэ-
щым иврач шхьаI:

«Мухьамэд Хьамзат ыкьор гу-пъынтфэ хирургиемкIэ отделение кысзсызлуахыгъэм кышсегъэжыагъэу плэми хуьнэу щэлажэу. ИсэнэхьаткIэ IэпIэлэ-сэныгъэшхо зэрэхэлъым, псауныгъэм икьэухьумэн зэрэфэ-лажээрэм ямызакъоу, ар шлэныгъэлэжэ, ныбжьыкIабэу хирург лофшлэныр кыхэзыхыгъэхэр ыгъэсагъэх, медицинэ гъогум тырицагъэх. Апшээрэ технологиехэр зэрахьылIэрэ операцияе хьылъэхэр — пшэ лъынтфэхэм, аортэм, гум кыкIэлъырыкIырэ артерие инхэм ыкIи гу теоным япхыгъэхэр Мухьамэд ешIых. Отделениему ар зипащэр зыфэгъэзэгъэ лъэныкъомкIэ хэхьоныгъэхэр ешIых, ыпэкIэ лъэкуатэ. Ащ щылэжээрэ медицинэ лофышлэхэр анахь лъэгэлIэ инхэм анэсых. Щэч хэлъэл, ар зилэшлагъэр Борсэ Мухьамэд Хьамзат ыкьор ары. Цыфмэ ар шлу альэгъу, пшэ-дэкIыжышхо зэрэхэлъым мэхьанэ раты».

КIЭДЭКIОЙ Русльан
Нурбий ыкьор,
Адыгэ республикэ клини-
ческэ сымэдджэщым
иврач шхьаIэ игуадз:

МашинакIэхэр аратыгъэх

АР-м хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерств

Урысыем хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерствэ къаритыгъэ машинэхэр шьольыр министерствэм ичыплэ подразделениехэм атырагощагъэх.

лофтхьабзэм хэлэжъагъэх АР-м хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ иминистрэу Олег Безсмелъныциныр, ащ игуадзэхэр, джащ фэдэу чыплэ подразделениехэм

япацэхэр, хэгъэгу клоцI къулыкIум илофшIэхэр.

Министрэм ипэублэ псалъэ ичыхъэ телъэу къышхыгъэщыгъэ цыфхэм ярэхъатныгъэ къэухъумэгъэнымкIэ машинакIэу аратыгъэхэр IэпылэгъушIу къазэрафэхъуштхэр, якъулыкIу къызэрагъэпсынклэщтыр.

Машинэхэр дэгъоу зэтэгъэпсыхъагъэх, ом изытет емылгы-

тыгъэу тыди апхырыкIынхэ альэкIынэу кIуачIэ яI. Ащ ишIуагъэклэ, бздэжэшагъэхэр къычIэгъэщыгъэнхэмкIэ пшъэрылгъэу къафагъэуцугъэхэр нахышIоу зэрэзэшIуахыштхэм уехъырэхышэнэу щытэп.

Транспортыр подразделениехэм атырагощэным ыпэкIэ шьольыр министерствэм ипацэ анаIэ тыраригъэдзагъ муницип-

АР-м хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерствэ полицием иучастковэ уполномоченнэхэм ыкIи нэмыкI подразделениехэм якъулыкIушIэхэм автомобиль I1-мэ ялункIыбзэхэр мэфэкIшIыкIэм тетэу аритыжыгъэх.

пальнэ образованиехэм ащылэ къулыкIухэм ялофшIэн зэрэзэхэщэрэм, гъэхъагъэу ялэхэм. Ащ фэдэу зилофшIэн къыхыгъэщыгъэр МыекIопэ районыр ары, сыда плэмэ мыщ лоф шызышIэрэ къулыкIушIэхэр анахъэу къушхъэтх чыплэхэм ащылэх. Мы районым щыпсэурэ цыфхэм яшIуагъэ зэрэрагъэкIырэ имызакъоу, зеклоу тиреспубликэ щылэхэм Iэпылэгъу ящыкIагъэу бэрэ закыфагазэ.

Джащ фэдэу къулыкIум илофшIэнкIэ къыхыгъэщыгъэхэм ащыщ ТэхъутэмькIоэ районыр. Краснодар пэгъунэгъоу зэрэщысым къыхэкIэу мы чыплэр псэуплэкIэ къыхэзыхыхэрэм

япчъагъэ хэхъо зэпыт. Ащ къыхэкIэу полицием икъулыкIушIэхэм ялофшIэни нахыб, цыфэу къяуаллэрэри макIэп.

Ащ къыхэкIэу хэгъэгу клоцI къулыкIум иподразделениехэу зигугъу къэтшыгъэхэм яавтопаркхэм машинищ джыри къахэхъуагъ.

КIэухым звание зэрэтыгъэ офицерхэм ащыщхэм министрэм тэмэтэльхэр ыкIи УФ-м хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерствэ иведомственнэ тын лъаплэхэр аритыжыгъэх.

АР-м хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкIу

ШIэныгъэ-ушэтын экспедицием хэлэжъагъ

МыекIопэ къэралыгъо технологическэ университетым экологиемкIэ ифакультет истуденткэу Анастасия Сотниковар «Паанаярви ильэсгъоухэр» зыфилорэ шIэныгъэ-ушэтын экспедициеу Карелием щыкIуагъэм хэлэжъагъ.

«Урысыер икIэрыкIэу зэтэгъашIэ» зыцIэ проектым къыдыхэлъытагъэу экспедициер зэхэщэгъагъ. Лъэпкъ ушэтын университетэу «Экономикэм иапшъэрэ еджапI», президентскэ платформэу «Урысыер — амалышхохэм яхэгъэгу», программэу «Зеклоным нахыб» зыфилохэрэр ары лофтхьабзэм икIэщакIохэр ыкIи изэхэщакIохэр. Проектым ишIуагъэкIэ Урысыем ичыплэ зэфэшъхъафхэм ащеджэрэ студентхэр шIэныгъэ-ушэтын экспедициехэм ахэлэжъэнхэ альэкIы.

Джыри мээе мазэм лъэныкъо зэфэшъхъафхэмкIэ Анастасие заявкэр ытыгъагъ, ащ Iуж бэ темышIэу лъэпкъ паркэу «Паанаярви» къырагъэблэгъагъ. — Сэ экспедициеу сызхэ-

лэжъэнэу сызфэягъэр едзыгъоу «Экология» зыфилорэм хахъэщтыгъ. Ащ фэшI анкетэм шыпкъагъэ хэлъэу сиамапхэр, шIэныгъэу силэр истхагъэх ыкIи проектым лъэш дэдэу сыхэлэжъэ зэрэсшIоигъори письмэу гостъхъагъэм къышхысIотыкIыгъ. Заявкэу птыщтыр зэрэбгъэхъазырыщтми шэпхъэ гъэнэфагъэ пылгыгъ. ГущIэм пае, тэ экспедициеу тызхэлэжъэщтым елгытыгъэу тестовэ ушэтынхэр тагъэтыгъэх, шьоф лофхэм та-зэрэхэлэжъагъэмкIэ опыту тилэри къытшхъэлэжыгъ, — къелуатэ Анастасие.

Къалэхэу Москва, МыекIуапэ, Саратов ыкIи Самарэ адэт апшъэрэ еджапIэмэ ащеджэрэ нэгъырэ I2 экIэмкIи экспедицием хэлэжъагъэр. Карелием

ильэпкъ парк щалыгъ псэушхъэмэ япчъагъэ, ахэр зэрэзэтефыгъэхэр, къэкIыхэрэр зыфэдэхэр тхыгъэнхэр, зэкIэлы-кIуакIэ а тхыгъэмэ яIэу гъэпсыгъэнхэр — джащ фэдэ лофшIэнхэр ары экспедицием хэлэжъэрэмэ япшъэрылгыгъэр.

— Экспедицием имафэ пэпчэ гъэшIэгъонэу гъэпсыгъагъэ, лофтхъэбзэ зэфэшъхъафхэмкIэ ушъэгъагъэ, ом изытет зэрэдэгъугъэм ишIуагъэкIэ орхидеэмэ япчъагъэ зэдгъэшIэн тлъэкIыгъэ. «Венерин башмачок настоящий» зыфилорэр (*Surripedium calceolus* L.) ильэс пчъагъэхэм къэкIы, темыр орхидеу зилъэагъэ сантиметрэ 60-м нэсырэр ахэм ащыщыгъ. Ар Урысые Федерацием итхылъ Глпыж дэтхагъ. ГъэшIэгъоны,

Сурэтыр: А. Сотниковам ихъарынащ.

ар зыкъэгъагъэрэр ыныбж ильэс 15 — 17-м зынэсыкIэ ары. Ильэс 85-рэ ыкIи 105-рэ зыныбж орхидеехэри тапэ кыфагъэх, — къылоутагъ студенткэм.

Ащ нэфэшъхъафэу купыр къушхъэу «Кивакка» лъэсэу дэкIолягъ, Карелием ипсыхъурэе дахэ зэрагъэлъэгъугъ, псыкъефэххэу «Мянтюкоски» ыкIи

«Киваккаоски» якIоллагъэх, Карельскэ Унэм чIэхъагъэх.

Экспедицием изэфэхъысыжъэу онлайн шыкIэм тетэу лоф зышIэрэ аудиогид зэхэщагъ, материалэу аугъоигъэхэр зыхэхъащтхэ видеоролик агъэхъазырыщт.

Джыри нэмыкI экспедициехэм Анастасие ахэлэжъэным щэгугъы.

Мин 71-рэ ауплъэкIушт

«ТНС энерго Кубань» зыфилорэ компанием электроэнергиеу агъэфедэрэр зыфэдиизыр къэзыгъэлъэгъорэ псэуалъэу унэхэм ащагъэуцугъэхэм лоф зэрашIэрэм зыщыгъэгъозэгъэным епхыгъэ лофшIэнхэр ригъэжъагъэх.

Краснодар краимрэ Адыгеимрэ ащ фэдэу счетчик мин 71-рэ ащауплъэкIушт. Подрядчикэу а пшъэрылхэр зыгъэцакIэхэрэр «СпецЭкономЭнерго» зыфилорэ организациер ары. УплэкIунхэр зэрэзэхъицэхэрэм цыфхэмкIэ ыпкIэ хэлъап.

Счетчикхэр шапхъэхэм адештэхэмэ, тапэкIи бгъэфедэхэ хъуштмэ зэгъэшIэ-

гъэныр ары пшъэрылхъахэр. Специалистхэм псэуалъэу лоф зэришIэрэр, плэмбэм изытет зэрагъэлъэгъушт, «поверкэр» игъом ашIыгъэмэ ауплъэкIушт. Электричествоу ыгъэфедэагъэм ыпкIэ игъом зымытыгъэу, ар къызыфызтырагъэуцагъэхэм анахъэу анаIэ атырагъэтышт.

Шъугу къэтэгъэкIыжы, подрядчикым илофшIэлэу унэхэр къэзыкIухэрэ пэпчэ цыхъэ къызэрэфашIырэр къэзыушыхъатырэ тхылъыр(доверенность) ылыгъ, QR-код зытет удостоверениеер иджэнабгъэ хэгъэнагъ. Ащ телефоным хэт камерэр тебгъэуцомэ, хызмэтшIанIэу зыщылажъэрэр зэбгъэшIэн плъэкIышт.

УпчIэ зилэхэр «СпецЭкономЭнерго» зыфилорэ организацием «илиние плъыр», номерыр 8(800)700-58-49 е «ТНС энерго Кубань» и ЗыкI контактнэ Гупчэ, 8(861)298-01-70, къытеонхэ альэкIышт.

Сакъыныгъэ къызыхэжъугъаф

Мэфэ фабэхэм цыфхэм унэхэр зыгъэуцыхъIэтэрэ псэуалъэхэр нахыбэу зэрэхагъанэхэрэм къыхэкIэу, электроэнергиеу къэзытырэ оборудованиехэм атегъэуагъэр бэ хъугъэ.

Ащ фэшI МыекIопэ электрическэ сетхэм ялофшIэхэр къэлэдэхсэм сакъыныгъэ къызыхагъэфэнэу къялэлух.

Компанием ипресс-къулыкIу къызыритыгъэмкIэ, электричеством икIуаплэхэм, ар зэбгырызытIупшырэ пунктхэм атегъэуагъэ хъугъэр шапхъэхэм ягъунапкъэхэм благъэу якIоллагъэх. Ащ ыпкъ кыкIэу оборудованиер зэщыкIоным е къэуцуным, цыфхэм электроэнергие

ямылэу къыгъэнэнхэм ищынагъо щылэ хъугъэ.

Ащ фэдэ лофыгъо шъухэмыхъаным фэшI:

— электричествокIэ лоф зышIэрэ техникэу унэм итхэр зы уахътэм зэдыхэшIумыгъан;

— унэм шъукъекIымэ, светыр къэжъугъэкIуас, унэр къэзыгъэуцыхъIэтэрэ псэуалъэхэр къынышIухых;

— программэкIэ лоф зышIэрэ техникэм чэщырэ лоф ежъугъашIэмэ нахышIу;

— шъумыгъэфедэрэ техникэр электричеством къынышIух.

Къэралыгъо шлухъафтыныр афагъэшъуашэмэ хъунэу къагъэлъагъохэрэр

Потэжъын, зытыужъыжъын

Хэкужым кыклэу лэлыб щылэ адыгэмэ Къуекъо Асфар нахыбэрэ кытхэхагъэ щылэп сломэ сыхэукощтэу. Илъэс щэкырэ тфырэ хуэгъэшъ кызытфаклорэр, тэ Тыркуем тыкызырихъуагъэзэ щытлэгъугъэу, тызнэсыгъэм фэдэ пчъагъэ ежъ кыклухъагъ, зылуагъэр, къэбар гъэшлэгъон кызпкырихыгъэр бэ.

«Тилагъэх хъаклэщхэр хэбзэр члэлъэу, бзыпхэр кычлэлъэу, — ело Мыгъолл Садык. — Щыгъу-пластэм ихъатырклэ хъаклэр хъаклэщым еблагъэу щытыгъ. Лоф зилэм кыри-хыплэти, лофышхо щызэшъуа-хыщтыгъ. Хъаклэщыпчхэр сятэ зыфешыжым, джы а пчъэ цыклоу фашыжыгъэм адыгэхэм тызэлъымыкло-жъэу, тызэрэмышлэжъэу ты-кыгъэнагъ...».

Джы сызэрекупшысэрэм-клэ, а хъаклэщэу зэфашыжы-гъэм шамылотэжырэ къэ-бархэр ибэм фэдэу гъогу зэпырыкыплэмэ къатенагъэх, пшыпыжыныхэ плуагъэкли зэбгъэулуужышъунхэп... Угъо-игъэу тилэр ары кытфэна-гъэр, арышъ, Асфар фэдэу лъэпкъ къэбархэр зыугъо-ижыгъэмэ, ахэр цыфмэ къахэзыщэжырэмэ ашлэрэм осэ икыу фэтшлын фæе. Ащ икыбармэ сядэлъу зыхуэклэ, тыцкылоу тятэжымэ тхыдэж-хэр кытфалуатэ зыхуэклэ тигуапэу тызэрэдэлъуштыгъэр, хъаклэщ къэбармэ тызэра-умэхъыштыгъэр сыгу къэ-кыжы.

Илъэсхэр кыуагъэу, клэлэ ныбжыкылау зыкызытэлэтым ыуж Хъэдэгъэллэ Аскэр Тыркуем, Сири-ем, Израиль, Америкэм фэдэ хэгъэгумэ адыгэмэ защылуиуагъэлэзэ зэфихысыгъэ нарт къэбархэр зыдэт тхылхэр сэ сшъхэклэ кысиклэхъэхэ хуэгъэ. Ар зэрэхуэгъэри къэслон. Москва радиом араб хэгъэгумэ арыс адыгэмэ апае къэтынхэр реклоуштыгъэх, Бэк Козэт ыгъэхъазы-рыштыгъэх. Сэ адыгабзэ слупыгъэп икыу, ау тхэклэ-еджаклэ, мыхъэтэ дэдэ-ми, кызылэкызгъэхъагъэу щытыгъ.

Израиль адыгэмэ ащышъу Шэуджэн Лусян иадрес кысиклэхъагъэу, сятэ кыломэ, сэ стхызэ тызэфатхэу щытыгъ. Москва радиом сыфэзыгъэтхэгъэри Лу-сян арыгъэ. Козэт сызыфатхэм, ар 1971-рэ илъэс арыгъэ, нарт къэбархэр зыдэтхэ томиблым иапэрэ томэу кы-дэклыгъэр кысифыгъэхыгъ. Ащ сэ сы-зэригъэгъушъуагъэр къэслон слъэклынэп, хэкужым тыфэныкыуагъэба, ау тызэрэ-адыгэм пае кын тыхэтыгъ, тыкхэтхэнэу кытфадэщтыгъэп.

Тхылъэу кысфагъэхыгъэм псынклэу сыхэплъагъ, сшлогъэшлэгъон дэдагъ, тижымэ къалуатэщтыгъэ тхыдэмэ ахэт цлэхэр а тхылъ дэдэми итыгъэх. Сыгу зэрэтэмэогагъэр джы кызынэсыгъэми сщыгъупшэжырэп. Козэт тхъаегъэлсэу томхэр кыдэклэ къэс кысифыгъэхыгъ. А лъэхъаным уеджэнэу тхылъ бгъоты-щтыгъэп, бгъотыгъэми плэклэлагъо

хуэщтыгъэп. Хэти тхылъ лэ-клэлэмэ, фæем еджэнэу шъэ-фэу, гъэбылгыгъэклэ ритэу хэбзагъэ. Тхылхэр зиём лүклэ-жыштыгъэп, зэлэпахэу хэгъ-гур къаклухъэщтыгъ. Ситомипл Алахым ешл зыдэщылэр...

Тэ тйуахътэ нарт къэбармэ ателэ-жыныхъан клэлэхэр кытхэкыгъэх. Ахэм ащыщыгъ абзэзэ клэлэ шлагъоу Исмет Оздэмыр Озбай. «Мифологиерэ нарт-хэмрэ» зыфилорэ тхылъыр 1990-рэ илъэ-сым кыдыгъэкыгъ. Нарт Лъэпшъ, нарт Саусэрыкыо, Сэтэнэе гуащэ, нэмыкы-бэми къатэгущылэ. Козэт фэдэу Оздэ-мыри дунаим ехыжыгъ, Алахым джэнэтым щерэгъэгупсэфых.

Тыркуер тлэклу нахъ «кызыушъэбым, Адыгэ хасэхэм конференцихэр, зэхэ-сыгъохэр зэхашхэ хуэгъэ. Ащ даклоу Хъуажъ Фахъри журналхэр кыдыгъэкы-гъэх, Оздэмыри Фахърии Хэсэ тхъэматэу тилагъэх. Лъэпкъым пае ахэм афэдэ псэемиблэжымэ ашлагъэр къэлотэжы-гъуай.

Адыгэ телевидением къэбархэр ин-тернетым кыритхэу зыфежъэм, ахэми тащыгуагъэ хуэгъэ, зэдэгущылэгъу про-граммэхэри кыредзэх, тятплы, тядэлъ. Асфар дашырэ гушылэгъухэми «ти-ныбджэгъу кыхъагъ» тэлэшъ, тигуапэу тятплы, ащ фэдэ цыф шлагъом нэлъасэ сызэрэфэхъуэгъэм сырэгъушхо.

Тхыдэжъ алоу кытфалуатэщтыгъэхэр лэлэшлэгъу минхэр кызылэпачи тэ кытлы-лэсыгъэх. Адыгэр лоруатэклэ гъэшлэгъон, «лэпсэр пытэу щымытыгъэмэ ахэр тыдэ кытхыжыныхэ?» сэлэ. Ахэр кытлылэ-сыжыгъэх, ау ямэхъанэ лъэпкъымклэ кыелы, бзэр зэрэкюдэрэм ар кыхэкы. «Шъупылыгъа?» плэмэ, тыпылыгъ, тыпылэ ыкли амал зэрэтиклэ.

Бзэм изэгъэшлэн нахъ псынклэ цыф-мэ къафэхъуным ыуж зетфэзэ, мафэ горэм Пчэнлэшъу Мэмдхъ (Дюзджэ щэпсэу) кысфытеуагъ, тырку пшъашъэ горэ Сибэл Кутлук ыцлэу адыгабзэклэ Дюзджэ университетым щеджи кызы-риухыгъэр кысылуагъ. «Адыгабзэр неущ «клодыжышт» елошъ, ыпсэ локы, Анка-ра дэс, уадэжъ къакомэ уделэмэ сиго-пэн» ылуагъ. Пшъашъэр къаклуи адыга-бзэр аригъэхъэу зыфежъэм, гуапэ зэрэтхыгъуэгъэм гъуни нэзи илэп. Ар Анкара дэклэжыныу зэхуэм, Барцо Су-лиет къаклуи зы лъэхъани ащ аригъэхыгъ адыгабзэр. Тиньбджэгъоу Лыцлэ Джахид кытхэтыгъ пенсием фэклуагъэу. «Сэ адыгэ факультетым счлэмыхъэмэ ху-эщтэп» ылоштыгъ. Шъыпкъэ, члэхъагъ ыкли.

Хъаткър, сэры, Убых Сэит, Лыцлэр, Хъуажъ Булент алоу зэхэсыгъо заулэ итхыгъ, зыгорэхэр шлэгъэн фэягъэ, учы-склэ хъун щылэп. Шъыпкъэр плочтмэ, Хъаткъом тыщигъэсыщтыгъэп. Фэтэр горэ тыубытынэу итхъуагъ, ау пандемиер къежыи унэмэ такырымыкышъоу уахъ-

тэ тешлагъ. Лыцлэр ятлонэрэ курсым ихъагъэу къэсымаджи, дунаим ехыжыгъ, Тхъэм джэнэт кырет.

Адыгэ факультет учлэхъан хъумэ е Дюзджэ, е Къайсыр университетмэ адэжъ уклон фæе. Ахэр къэзыухыгъэхэр тилэ хуэгъэх, ахэм Хъаткър ялэуэмэ тезисэу атыхэрэу къаригъэхъымэ ателэжыхъэу ыублагъ. Бзэ зэгъэшлэным ифэло-фашлэ-хэр зэклэ зэшлуихынуу фежъагъ. Ар ащ пылбызэ, зэрэкупэу Дюзджэ тыклуагъ. Бзэ Хасэм итхъаматэу Пчэнлэшъу Мамдхъ зылудгъэклагъ, Хасэм икыутам Анкара кышызэлутхынуу тетыубытагъ, кызылэутхыгъ ыкли. Ащыгъум Анкара Черкес Хасэм итхъамэтагъэр Жылэкъо Бислэан арыгъэ. Тхъаегъэлсэу, кыд-делэгъ.

Мы зэклэ кызыклэстхырэ Асфар фэдэ лы губзыгъэу кытфэнэжыгъэмэ ягу-щылэ чылапхъэ фэдэу лъэпкъым кы-хэнэжыныуу тыфаешъ ары. Ар кыддэ-хъуным пае бзэр къэтыухъумэн, «О мардж!» тлон фæе. Бзэр щылэмэ, хабзэ-ри, бзыпхъэри дгъотыжыных. Адыгэм «Уадыгэба?!» плыу зеплоклэ, непи кыеу-быты, шлопкылы, зэрэхурэмклэ хабзэр джыри щыл, лым зэрэхэлъ, къэбгъэу-щыжыныр ары ищыклагъэр.

Тиньбджэгъу нахыкылау, Абхъаз зао-ми щыли хэкум клоужыгъэ Ацумжъ Хылми (Хылымклэ щеджэх) ишлогъэшхо кытыгъэкыгъ бзэ лофымклэ. Ежъ кыди-гъэкыгъэ гушылалэу кытфигъэхыгъ. Арыти, а гушылалэмэ адыгабзэм изэхэф гушылалэу Адыгеим кышыда-гъэкыгъэмрэ зэсыдзэкыли, адыгэбзэ-тыркубзэм ислъхъагъэх. Ар хуэгъэу зытлытэклэ, тхылъыр кыдэклына е интернетым кырагъэхъана — сшлэрэп, ау игъогу тэхъан. Ар тэ тфашлэрэр ары, джауштэу зэклэми тызэхэлэбэмэ, зыгорэ кыддэхъун сэлэ.

Етланэ Къуекъо Асфар ихъаклэщ иджэ-ныкыо машло тыщыгупсэфынышъ, нарт къэбарыжымэ тядэлун. Пчыхъэ къэс къэ-барыжымэ таумэхъызэ тызэхэсмэ, ады-гэ ябынклэ зыкхэдгъотыжыны. Сэгугъэ, тэгугъэ Асфар зыгъэныбджэгъухэу непэ лэлыб щылэхэмклэ «Джэныкыо машлор» ымыгъэкысэжъэу, ымыгъэплъыкыожъэу джыри тыклэлъыригъэсынэу. Хъаклэр зэрикласэр тэшлэшъ, джа хъаклэщыпчъэу тятэмэ зэфашыгъагъэхэр кызылэутигъэ-хыжыныхъэшъ, адыгэрэ адыгэрэ тызэлъы-клоу, тызэрэшлэжъэу тыкызэхэнэн, Тхъэм ыломэ, плотэжыны, зытыужыжыны.

Джащ фэдэ гупшысэ лэшлэхэр кыс-фахыкы Къуекъо Асфар икыэтынхэм...

МЭФЭУД Хъайри.

Тхакло, орэдылу, Адыгэ хасэмэ яклэщаклу.

Шъурагъэблагъэ!

Хэкум къэзыгъэзэжыгъэ тилъэпкъэгъухэм я Мафэ ехъулэу АР-м и Сурэт къэгъэлъэгъуанлэ «Кавказ диаспорэр» зы-цлэ къэгъэлъэгъоныр къыщызэлуахыгъ. Сурэт 60 ащ къы-рахьыллагъ. Адыгеим, Къэбартэ-Бэлъкъарым, Къэрэцзе-Щэрджэсым, Краснодар краим, Ставрополь, Владикавказ, Тыркуем ясурэтышхэм ялэулагъэхэр къэгъэлъэгъоным хэлажэбэх.

«Адыгмак» ихъарзынэщ

Мэфэклым ипэгъоклэу

Урысые зэнэкъокъу

Лъэс зеклономклэ Урысые гъэмэфэ командэ зэнэкъокъухэр рагъэжыагъэх. Физкультурным и Мафэ ехъулэу ахэр зэхащэх. Мыгъэ шышъхэлум и 12-р ары ар зыхагъэунэфыкыщтыр.

Урысыем спортымклэ иминистрэу Олег Матыциным зэрилъытэрэмклэ, физкультурным и Мафэ пстэуми зэдыхагъэунэфыкырэ мэфэклэу шыгъэн фае. Бэдзэогъум и 28-м рагъэжыэрэ Урысые зэнэкъокъухэр шышъхэлум и 12-м нэс клощтых. Нэбгыри 5-м щегъэжыагъэу нэбгырэ 20-м нэс зыхэхъэрэ командэ 428-рэ ахэм ахэлэжэбэхт.

Адыгэ Республикэм икомандэу «Мыекъуапэ 01-м» ащ фэдэ зэнэкъокъухэм гъэрэкло теклоныгъэ къащыдихыгъ. Мыекъуапэ щыщ нэбгырэ 20 ащ хэхъэ: Бзэ-го Рустам (капитан), Светлана Пихтерева, Щэбан Асиет, Ирина Пыловар, Светлана Строгановар, Сергей Федоровыр, Ренат Ягудиныр, Дзыбэ Рузанэ, Елена Зезюкина, Оксана Киракосян,

Хъажьокъо Маринэ, Дмитрий Валявскэр, Мэрэтыкъо Анзор, Олег Колосовскэр, Надежда Михальцовар, Ольга Кривец, Надежда Пеньковская, Джармэкъо Аслъан, Мария Донсковар, Псэун Назир.

Командэ зачетым халытгэщтыр зэнэкъокъум хэлажыэрэ пэпчкклэ зы мафэм ыдзыгъэ лъэбэкъу 25000-м емыхъоу ары. Теклоны-

гъэр къыдихыщт нахьыбэ зыклогъэ командэм. Лъэбэкъу пчъагъэр зэфэдиз зыхьуклэ, нэбгырэ нахьыбэ зыхэт командэр ары теклуагъэклэ альытгэщтыр. Унэе зачетымкклэ теклоныгъэ къыдзыхыщтыр зэнэкъокъухэр зыщыклорэ мафэхэм лъэбэкъу нахьыбэ зыдзыщтыр ары.

Адыгеим ичемпионат

Мы зыгъэпсэфыгъо мафэхэм футболымкклэ чемпионатэу ыкли первенствэу Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ишлұхъафтын зэрылхэм язичэзыу ешлэгъухэр щылэщтых.

Шъугу къэтэгъэкыжыбы ныбжыкклэ команди 9-рэ зыныбжы икыгъэхэм якоманди 10-рэ ахэм зэрахэлэжыбэхтхэр. Я 2-рэ чэзыум иешлэгъухэр бэдзэогъум и 28-м ыкли и 29-м щылэщтых.

Непэ ешлэгъуи 3 зэхащэщт. Ешлэгъуи 2-р Мамхыгъэ щыклощт. Ныбжыкклэ командэу «Нартыр» Джэджэ районым къыкыгъэ «Сириусым» пчыхъэм сыхъатыр 4-м футбол дешлэщт, пчыхъэм сыхъатыр 6-м зыныбжы икыгъэхэр зыхэт командэхэр ялэпэлэсэныгъэклэ зэнэкъокъуштых.

Тхъаумафэм ешлэгъуи 6 щылэщт. «Чэчэнаерэ» «Мыекъуапэрэ» Пэнэжыкыуае, «Урожаимрэ» Красногвардейскэ районым икомандэу «Кавказымрэ» Тульскэм щызэдешлэщтых. «Тэхъутэмыкыуаер» ядэжь Коцхъаблэ икомандэ футбол щыдешлэщт.

Зэхэзышагъэр ыкли къыдзыгъэкыгъэр:
АР-м лъэпкъ Иофхэм-клэ, Іэклыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдзыщыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаихыгъэр А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкклэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цыккунэу щытгэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклэгъэкложыхъ.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмклэ, телерадиокъэтын-хэмклэ ыкли зэлы-Іэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чышлэ гъэорышлалл, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхъаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэккымккы пчъагъэр
4366
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1253

Хэутыным узшыккэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00
Зышыккэтхэгъэхэ уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхьалэм
ипшъэрылхэр
зыгъэцаклэрэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэккыжы
зыхьырэ
секретары
Жаккымыкы А. З.